

Rukojemníci zdražovania

Zdražovanie potravín je nevyhnutné a súčasná cenová úroveň potravín je neudržateľná. Potravinári vypočítali, o koľko percent potrebujú zvýšiť odbytové ceny svojich výrobkov. V situácii, keď zdražuje všetko, čo súvisí s produkciou potravín, je nemysliteľné, aby obchod zvýšenie odbytových cien neakceptoval. Rovnako je nemysliteľné, aby štát nezvýšil podporu potravinárskeho priemyslu, keď okolité krajiny tak robia. Inak budú slovenskí potravinári naďalej rukojemníkmi zdražovania. V opačnom prípade nech posledný zhasne...

Rozhodujúce agrárne komodity ako obilie, olejniný, ďalej hnojivá, obaly /viečka, plechové obaly, papier, fólie/, technológie, cena práce, najnovšie aj energie /plyn, elektrina/, pohonné hmoty a k tomu následky pandémie koronavírusu a zvýšenej hygieny – to všetko už niekoľko mesiacov dramaticky stúpa na cene a významne tak ovplyvňuje výslednú cenu potraviny, ktorú vyrobí potravinári. K tomu vysoký dopyt napríklad po hnojivách a obilninách s priamym dopadom na vývoj cien na zahraničných a následnej aj domácich trhoch. Zvyšovanie cien pritom nie je prechodné.

FAKT: SÚČASNÁ VLNA ZDRAŽOVANIA OBILIA NIE JE POSLEDNÁ. ZAČIATKOM ROKA 2022 MOŽNO OČAKÁVAŤ ĎALŠIU ZÁSADNÚ VLNU ZDRAŽOVANIA.

Ako majú potravinári za takejto situácie vyrábať potraviny, platiť za drahšie suroviny, drahšiu dopravu, drahšie obaly a platiť viac aj vlastným zamestnancom bez toho, aby reálne nezvýšili odbytové ceny svojich výrobkov?

FAKT: POTRAVINÁRI SI ZDRAŽOVANIE NEVYMYSLELI

Domáci výrobcovia potravín nie sú zodpovední za zdražovanie potravín. Dnes už nie je žiadny výrobca potravín, ktorý by za súčasnej situácie zvládol výrobu potravín v starých cenách. Informovali o tom novinárov členovia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory 5. novembra na tlačovom brífingu.

„Slovenskí poľnohospodári a potravinári chcú aj naďalej vyrábať kvalitné a zdravé slovenské potraviny. Nechcú zatvárať fabriky a prepúšťať ľudí. Práve preto MUSIA zvýšiť odbytové ceny svojich výrobkov. Aj naďalej budú preto rokovať s obchodnými reťazcami, aby im obchod zaplatil viac za vyrobenú kvalitnú potravinu. K potravinárom, ktorí už v predchádzajúcich týždňoch oznámili úpravu odbytových cien, sa postupne pridávajú aj ďalší“, naznačil vývoj v najbližších týždňoch predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emil Macho.

Slovenskí poľnohospodári a potravinári upozorňujú na paradox – spoločnosť oveľa ľahšie akceptuje zvýšenie ceny pohonných hmôt, energií, automobilov, elektronických zariadení, no najcitlivejšie vníma zvýšenie cien potravín. Potraviny pritom v minulosti /za socializmu/ neboli až také lacné. Výdavky domácnosti na potraviny sa pohybovali na úrovni 40-50 %. Dnes sú výdavky na potraviny na úrovni 17-18 %. Zvyšovanie cien je aj poplatok občana za politiku „ozeleňovania“ priemyselnej produkcie.

„Nám vždy všetci oznamujú, čo sa bude diať. Oznamuje nám štát, aká bude minimálna mzda, regulačný úrad nám oznamuje, aké budú ceny energií, naši dodávatelia, za čo budeme nakopovať obaly, stroje. Aj my preto dnes musíme oznámiť, že vplyv masívneho zdražovania ideme zvyšovať odbytové ceny potravín o 10-20%“, uviedol podpredseda SPPK Marián Šolty.

Mlynský priemysel:

70-80% nákladov na výrobu múky tvorí obilie. Ceny obilia však od začiatku roku 2021 výrazne a v našich podmienkach neobvykle rastú. Cena potravinárskej pšenice bola k 30. septembru na burze MATIF Paríž 257,50 EUR za tonu, k 2. novembru dosiahla hodnotu 294,50 EUR za tonu, čo predstavuje mesačný nárast ceny 14,3 %. Keď začiatkom októbra mlynári nakupovali potravinársku pšenicu v priemere za 240 EUR za tonu, v súčasnosti sa nákupná cena pohybuje na úrovni 250 - 270 EUR a navyše, komoditu je zložité nakúpiť.

V decembri 2020 podľa údajov ATIS bola priemerná nákupná cena potravinárskej pšenice 156,44 EUR za tonu. Je to nárast pri súčasne nakupovaných cenách potravinárskej pšenice o 66 %.

Samotné ceny múky však takéto zdraženie obilnín nezohľadňujú. Mlynárom sa podarilo mierne zvýšiť odbytové ceny múk, čo je stále veľmi málo na vykrytie ich výrobných nákladov. Aj preto mlynárom neostáva nič iné, ako nanovo rokovať so svojimi odberateľmi o zvýšení odbytových cien za svoje výrobky v priemere o 25 - 30 %.

Pekárenský priemysel:

Výroba chleba a pekárenských výrobkov je vzhľadom na prevažne nočnú prevádzku veľmi závislá na cenách elektrickej energie a plynu. Aj preto sa naši pekári obávajú zvýšených nákladov, ktoré už mnohých postihli aj v tomto roku. Hovoríme o zvýšení nákladov o 200% a v prípade niektorých pekárni skokovito až o 300%. Platnosť ponúk je však stále obmedzená na pár hodín, a preto je neľahké urobiť zároveň správne a rýchle rozhodnutie o nákupe elektriny a plynu.

Mliekarenský sektor:

Aj spracovateľom mlieka v poslednom období neúmerne narástli náklady, z ktorých dokonca viaceré pre reguláciu štátu, ako napríklad nárast miezd a odvodov, nárast cien energií, enormný nárast poplatkov za odpady. Nárast nutne musia mliekari premietnuť do zvýšenia odbytových cien svojich výrobkov.

Cukrovarnícky sektor:

Naše dva cukrovary v Seredi a Trenčianskej Teplej sú v rámci Slovenska najväčšími spotrebiteľmi zemného plynu v rámci potravinárskeho priemyslu. Aktuálny vývoj cien cukru v žiadnom prípade nevykompenzuje nárast cien plynu, elektriny, ale ani iných vstupov (koks, vápenec, obaly, doprava...), ktoré cukrovarníckemu priemyslu prinesú zvýšenie nákladov v miliónoch eur.

Hydinársky priemysel:

„V sektore hydiny pociťujú naši chovatelia a spracovatelia najmä vysoký nárast nákupných cien krmných zmesí, ktoré sú medziročne vyššie až o 20 %. Náklady na krmivá pritom predstavujú 59 % všetkých nákladov spojených s výkrmom hydiny a 45 % všetkých nákladov pri produkcii vajec. Kým chovateľom a spracovateľom rapídne stúpajú náklady na výrobu, odbytové ceny paradoxne klesajú“, uviedol riaditeľ Únie hydínárov Slovenska Daniel Molnár.

Náklady na produkciu živej jatočnej hydiny sú medziročne vyššie o 12% (predpokladaný nárast aj v roku 2022 o 20%). Odbytové ceny slepačích vajec medziročne klesli o 7%, náklady na produkciu slepačích vajec však medziročne stúpili o 10%. Odbytové ceny kuracích rezňov chladených medziročne klesli o 7% (2015-2021 až o 17%). Náklady na produkciu kuracích rezňov pritom medziročne stúpili o viac ako 6%. Ale po zohľadnení rastu výrobných nákladov na živú hydinu, bude rast výrobných nákladov o 12 %. Preto je nevyhnutné zvýšenie odbytových cien živej jatočnej hydiny, hydínového mäsa a slepačích vajec tak, aby pokrývali celý rast výrobných nákladov.

Výroba vína:

Zvyšujúce sa ceny energií budú mať dopad aj na výrobu vína. Najväčšie energetické náklady má pritom výroba bielych a šumivých vín. Najväčšou položkou pri výrobe vína je predovšetkým chladenie, tvorí od 6 do 10 % nákladov na výrobu. Už teraz avizujú vinárstva, že im náklady na energie stúpnu od 30 do 60 %. K tomu treba pripočítať zvyšujúcu sa cenu práce a ďalších vstupov citelných pri výrobe. Vinári chcú preto zvyšovať ceny vína v rozsahu 5 - 15 %.

Výroba oleja:

Naši výrobcovia olejov pociťujú najmä globálne zdražovanie komodít, ktoré je na 15-ročnom maxime. Po 2. vlne pandémie prišiel akýsi reštart, ktorý priniesol zvýšený dopyt a nedostatok kapacít a zdrojov. Vysoký dopyt po komoditách najmä z Číny a Ázie rovnako komplikuje výrobu u nás. Ceny obalových materiálov potrebných pri výrobe oleja stúpili minimálne o 60 %. Olejnaté semená ako

repka a slnečnica vzrástli minimálne o 50%.

Konzervárenský priemysel:

Konzervárenský priemysel bude musieť upraviť odbytové ceny svojich výrobkov minimálne o 9-15%. Na nárast cien majú najvýraznejší vplyv zvýšené ceny energií /plyn - nárast o 185%, elektrina nárast o 105%/.

FAKT: DVE MOŽNOSTI RIEŠENIA - PODPORA ŠTÁTU A OBCHODU

Nárast cien energií a rozhodujúcich agrárnych komodít je citeľný globálne a postihne aj výrobcov potravín v zahraničí. Aj zahraniční producenti tak musia pristúpiť k zvyšovaniu nákladov a to aj v nákladovej položke za prepravu potraviny do inej krajiny. Rozdiel je v dotačnej politike agropotravinárskeho sektora jednotlivých štátov, ktoré dokážu prebytky na domácom trhu posunúť za minimálne ceny na trhy okolitých krajín a tým destabilizovať potravinovú výrobu v danej krajine.

Cesta k stabilizácii cien potravín na trhu SR vedie jednoznačne cez výraznejšiu podporu štátu smerom k domácej potravinárskej výrobe. Táto úloha štátu je pritom zakotvená aj v Programovom vyhlásení vlády SR.

Obchodné reťazce bez výrazných problémov môžu akceptovať vyššie ceny výrobkov znížením vlastnej marže a tým prispievajú k tomu, aby slovenskí spotrebitelia nepocítili až tak výrazne zvýšenie cien potravín.

Očakávané ďalšie zdražovanie vstupov aj v roku 2022 jednoznačne potvrdzuje, že bez systémovej dotačnej podpory štátu /vrátane zmiernenia následkov koronavírusu na ekonomiku firiem a vyhlásenia investičných výziev/ a akceptovania vyšších odbytových cien zo strany obchodu za vyrobené slovenské potraviny ostanú naši potravinári sami napospas turbulentným výkyvom na trhu.

Pokiaľ má potravinársky priemysel na Slovensku aj naďalej fungovať, vyrábať bezpečné potraviny, nemôže už ďalej ohrozovať svoju ekonomickú stabilitu.